

Ministerie van OCW
t.a.v. J.M. Van Bijsterveldt-Vliegenthart
Postbus 16375,
2500 BJ DEN HAAG

Doorkiesnummer	uw kenmerk	bijlage(n)
		13
Onderwerp	ons kenmerk	datum
regionalisering leerplichtfunctie	BAOZW/4200701767	

Geachte mevrouw Van Bijsterveldt-Vliegenthart,

Hierbij treft u ons advies ten aanzien van regionalisering van de leerplicht. U hebt aan ons de volgende vragen gesteld:

1. Hoe kijken gemeenten naar regionalisering van de leerplicht en de RMC-functie?
2. Welke voor- en nadelen zijn af te wegen bij een eventueel besluit over regionalisering?
3. Het betrekken van de relatie met de Centra voor Jeugd en Gezin en de Zorg- en Adviesteams.

Een aandachtspunt is hoe de aanpalende functies goed in (regionale) samenhang kunnen worden uitgevoerd, zonder dat dit moet leiden tot één organisatiemodel. Voor het advies is contact geweest met 15 kleine en middelgrote gemeenten. De G4 en de G27 hebben te kennen gegeven voor regionalisering van de leerplichtfunctie te zijn. Verder is er gebruik gemaakt van onderzoeken van het ministerie van OCW en Ingrado over uitvoering van de leerplicht en regionalisering. Het advies is besproken met Ingrado.

Kort samengevat komt het advies neer op de volgende punten:

- Regionalisering van de leerplichtfunctie draagt bij aan de kwaliteit van de uitvoering van de leerplichtfunctie

Uit onderzoeken van Ingrado en uit contacten met regionale bureau's RMC-leerplicht blijkt dat regionalisering loont. De kwaliteit en capaciteit van de leerplichtfunctie gaat omhoog, er wordt meer pro-actief beleid gevoerd, er komt een betere afstemming tussen de leerplicht- en de RMC-functie, gemeenten zijn een betere gesprekspartner voor regionale partijen, de registratie wordt verbeterd en tenslotte is er nog maar één loket voor scholen. De voor- en nadelen hebben alleen betrekking op de vergaande vormen van samenwerking zoals een intergemeentelijk bureau leerplicht/RMC of een leerplichtwinkel.

- Het draagvlak voor regionalisering bij gemeenten is groot, vooral bij kleine en grote gemeenten. Kleine gemeenten zien veel voordelen in regionalisering omdat zij vaak onvoldoende capaciteit hebben om de leerplichtfunctie goed te vervullen. Middelgrote gemeenten hebben de minste voordelen bij regionalisering. Zij hebben de leerplichtfunctie vaak wel op orde en zijn bang dat hun eigen specifieke aanpak niet meer mogelijk is door regionalisering. Grote gemeenten zijn uiteraard een regio op zich.

- Regionalisering moet vanuit de gemeenten zelf komen.

Het draagvlak om te regionaliseren is groot. Bijna alle gemeenten zijn wel bezig met een vorm van regionalisering. Voor gemeenten is het belangrijk dat zij de reikwijdte bepalen van de regio. Met welke gemeenten kan gezien de arbeidsmarkt, de jeugdzorg en de onderwijsinstellingen het beste worden geregionaliseerd? Niet elke gemeente wil regionaliseren met de RMC-regio.

- Regionalisering van de leerplichtfunctie moet vanuit het Rijk gestimuleerd worden.

Regionalisering moet vanuit de gemeenten komen. Het Rijk zal echter de voorwaarden moeten creëren om dit mogelijk te maken. Door onvoldoende capaciteit, expertise, of tegenstrijdige landelijke regels, komt regionalisering moeilijk of niet tot stand. Het Rijk zou daarom regionalisering moeten stimuleren. De VNG kan hierover een vervolgadvisie geven.

- Er is bij gemeenten behoefte aan begeleiding bij regionalisering van de leerplicht. Gemeenten hebben behoefte aan begeleiding bij het regionaliseringproces. De aanstelling van de kwartiermaker Regionalisering bij Ingrado zou verlengd moeten worden.

- Een goede uitvoering van de leerplichtfunctie en registratie van verzuim en VSV is een voorwaarde voor regionalisering.

Regionalisering is geen oplossing voor een slechte uitvoering van de leerplichtfunctie. Naast regionalisering dienen ook andere instrumenten ingezet worden om de leerplichtfunctie te verbeteren bijvoorbeeld de ontwikkeling van een digitaal loket voor voortijdig schoolverlaten bij de Informatie Beheer Groep.

- Regionalisering afstemmen met andere ontwikkelingen zoals regionalisering arbeidsmarkt, Centra voor Jeugd en Gezin en ZAT's

De regionalisering van de leerplicht functie moet afgestemd worden op andere ontwikkelingen zoals regionalisering arbeidsmarkt, Centra voor Jeugd en Gezin en ZAT's. Ook kan er gekeken worden naar de reikwijdte van andere regionale organisaties zoals de GGD, AMW, de onderwijsinstellingen en het CWI. Gemeenten moeten hierin zelf kunnen bepalen welke organisaties voor leerplicht lokaal het meest van belang kunnen zijn.

Hierbij treft u het uitgebreide advies zoals deze is besproken in onze commissie OZW. Wij nemen aan dat u met dit advies een goed beeld heeft van het draagvlak bij gemeente voor regionalisering van de leerplichtfunctie. Tot slot zouden wij graag betrokken willen worden bij het definitieve voorstel over de sluitende keten voor de lokale aanpak van verzuim en schooluitval.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten,

Dr. W. Kuiper,
lid directieraad

Regionalisering van de leerplichtfunctie

Regionalisering van de leerplichtfunctie	5
1. Aanleiding	5
2. VNG-kaders	5
3. De huidige stand van zaken leerplichtfunctie	5
4.1 Soorten van regionalisering	6
4.2 De voordelen van regionale uitvoering van de leerplichtfunctie	6
4.3 Voorwaarden om succesvol te regionaliseren	7
5. Draagvlak bij gemeenten	8
6. Ontwikkelingen op andere beleidsterreinen m.b.t. regionalisering leerplicht	9
7. Conclusies en aanbevelingen	10

Regionalisering van de leerplichtfunctie

1. Aanleiding

Het Ministerie van OCW wil stimuleren dat gemeenten de leerplichtfunctie regionaliseren. Het Ministerie van OCW heeft daartoe Ingrado, de vereniging voor leerplichtambtenaren en RMC-functionarissen, subsidie verleent voor de aanstelling van een “kwartiermaker regionalisering”. De VNG vindt het belangrijk dat de discussie over regionalisering van de leerplicht breed wordt gevoerd. Het Ministerie van OCW heeft aan de VNG advies gevraagd over regionalisering van de leerplichtfunctie. Hierbij zijn de volgende vragen van belang:

1. Hoe kijken gemeenten naar regionalisering van de leerplicht en de rmc-functie?
2. Welke voor- en nadelen zijn af te wegen bij een eventueel besluit over regionalisering?
3. Het betrekken van de relatie met de Centra voor Jeugd en Gezin en de Zorg- en Adviesteams. Aandachtspunt hierbij is hoe de aanpalende functies goed in (regionale) samenhang kunnen worden uitgevoerd, zonder dat dit moet leiden tot één organisatie model.

Voor deze notitie is contact geweest met enkele kleine en middelgrote gemeenten. De G4 en de G27 hebben te kennen gegeven voor regionalisering van de leerplichtfunctie te zijn. Verder is er gebruik gemaakt van onderzoeken van het ministerie van OCW en Ingrado over uitvoering van de leerplicht en regionalisering. Omdat Ingrado betrokken dient te worden in het advies is de notitie besproken in de bestuursvergadering van Ingrado. De opmerkingen van de bestuursleden zijn verwerkt in deze notitie.

Het advies van de VNG is een onderdeel van een integraal voorstel van het Ministerie van OCW over de sluitende keten voor de lokale aanpak van verzuim en schooluitval. Naast het advies van de VNG zal hierin het onderzoek “handhaving leerplichtwet en RMC” van Regioplan en de onderzoeken van ITJ betrokken worden. In het ITJ (Integraal Toezicht Jeugdzaken) werken vijf inspecties samen: de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ), Inspectie van het Onderwijs (IvO), Inspectie jeugdzorg (IJZ), Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (IOOV) en Inspectie Werk en Inkomen (IWI).

2. VNG-kaders

Belangrijke kaders zijn het bestuursakkoord met het Rijk “Samen aan de slag” en het rapport “De eerste overheid” van de VNG-commissie Grondwet en Gemeentewet onder leiding van Jozias van Aartsen. In beide notities wordt gesteld dat decentralisatie van taken moet worden gestimuleerd: *“De gemeente de eerste uitkijkpost is van de overheid. (...) Gemeenten staan dicht bij de bevolking: daarmee krijgt de overheid weer een gezicht voor mensen”*. Een taak als de leerplichtfunctie is daarom ook een verantwoordelijkheid van de gemeente. Tegelijkertijd wordt zowel in het bestuursakkoord als in het rapport erkend dat gemeenten niet altijd de bestuurskracht bezitten om de vele taken die naar hun toekomen te verwerken. Gemeenten moeten bestuurskracht hebben om hun taken goed te kunnen uitvoeren. In het bestuursakkoord staat: *“De komende kabinetsperiode zal geïnvesteerd worden in het versterken van de bestuurskracht van gemeenten.*
- *Gemeenten krijgen daarbij de instrumenten die zij nodig hebben, door decentralisatie en het verruimen van de beleidsvrijheid.*
- *Gemeenten werken actief aan het vergroten van hun slagvaardigheid en kwaliteit bijvoorbeeld door benchmarking, samenwerking met andere gemeenten en herindelingen.*
- *Gemeenten krijgen de tijd en ruimte zicht te concentreren op het behalen van maatschappelijke resultaten door een rijksoverheid die zijn uiterste best doet het bestuurlijk eenvoudig te houden en actief bestuurlijk drukte te bestrijden.”*

3. De huidige stand van zaken leerplichtfunctie

Er is de laatste tijd veel onderzoek gedaan naar de uitvoering van de leerplichtfunctie. Het laatste onderzoek was in opdracht van het Ministerie van OCW uitgevoerd door Regioplan. In dit onderzoek komt geen eenduidig beeld naar voren over de uitvoering van de leerplichtfunctie. De caseload is per gemeente zeer verschillend en gemeenten voeren op geheel eigen wijze de leerplichtfunctie uit. Bij de ene gemeente is de leerplichtfunctie meer gericht op preventie, bij de andere meer op handhaving.

Uit alle onderzoeken komt naar voren dat de leerplichtfunctie in kleine gemeenten erg kwetsbaar is. Een gemeente erkende dat de afgelopen vijf jaar, zowel in deze gemeente als de omliggende eveneens kleine gemeenten, er géén leerplichtfunctionaris aanwezig was. De leerplichtfunctie werd uitgevoerd door inzet van de politie. De bestuurskracht van kleine gemeenten op het gebied van de leerplicht en voortijdig schoolverlaten is vaak minimaal.

4.1 Soorten van regionalisering

In de VNG/Ingrado modelinstructie “leerplicht en voortijdig schoolverlaten” worden 4 verschillende vormen van regionalisering benoemd:

1. Het vormen van een intergemeentelijk bureau leerplicht/RMC

Het vormen van een regionaal bureau leerplicht/RMC is de meest vergaande vorm van regionalisering. Onder een regionaal enkelvoudig of meervoudig bestuursorgaan functioneert een bureau leerplicht/RMC op gelijke wijze voor alle leerplichtigen en niet-leerplichtige voortijdig schoolverlaters die in de regiogemeenten wonen. Er zijn in Nederland 39 RMC-regio's waarvan 9 regiobureau's¹.

2. Het opzetten van een regionale leerplichtwinkel

In de regio wordt een regionale organisatie (de ‘winkel’) opgezet waarvan de gemeenten in de regio diensten afnemen, op basis van jaarafspraken. Gemeenten kunnen kiezen wat zij afnemen.

3. Het werken met een dienstverleningscontract

Gemeenten maken de afspraak dat een (of meer) gemeente(n) diensten op het gebied van de leerplichttaken afneemt (afnemen) van een andere gemeente (vaak een centrumgemeente).

4. Het werken met een goed georganiseerd collegiaal contact

Het op grond van de wet verplichte regionale overleg wordt goed gestructureerd en opgebouwd, waarbij in de regio tot eenduidig en herkenbaar leerplichtbeleid gekomen wordt en scholen (zo veel mogelijk) met één contactpersoon te maken hebben.

De VNG gaat ervan uit dat het Ministerie met het regionaliseren van de leerplichtfunctie het vormen van een regionaal bureau leerplicht/RMC of een regionale leerplichtwinkel bedoelt. Bij de overige 2 vormen van regionalisering wordt niets veranderd aan de positie van de leerplichtfunctie binnen gemeenten. Dit betekent niet dat deze laatste twee vormen van samenwerking niet betrokken moeten worden in het regionaliseringproces. Gemeenten die samenwerken op basis van een dienstverleningscontract of collegiaal contact kunnen gemakkelijker de stap maken naar een regionale leerplichtwinkel of een regionaal bureau. Het kan voor gemeenten de eerste stap zijn naar verdergaande regionalisering.

4.2 De voordelen van regionale uitvoering van de leerplichtfunctie

Gemeenten die hebben geregionaliseerd of willen regionaliseren noemen de volgende voordelen of argumenten.

- De kwaliteit van de leerplichtfunctie gaat omhoog.

Door leerplichtambtenaren bij elkaar te zetten wordt de kwaliteit van de leerplichtfunctie verhoogd.

Leerplichtambtenaren kunnen elkaar vervangen en ervaringen uitwisselen. De leerplichtfunctie is hierdoor minder kwetsbaar.

- Meer pro-actief beleid te voeren ten aanzien van voortijdig schoolverlaten.

Door bundeling van capaciteit hebben leerplichtambtenaren meer tijd om ook daadwerkelijk pro-actief in te spelen op problemen, bijvoorbeeld door meer regulier contact te hebben met scholen of voorlichting te geven.

---

¹ Dit zijn: RBL Kop van Noord-Holland, RBL Gooi en Vechtstreek, Bureau VSV Parkstad,

Bureau Leerplicht en voortijdig schoolverlaten Dordrecht, RBL Holland Rijnland, RBL Hoekse Waard, RBL St. Michielsgestel, RBL Maastricht & Mergelland, RBL Westelijke Mijnstreek

- Eén loket voor scholen en instellingen.

Scholen en instellingen hoeven niet meer met diverse gemeenten contact te hebben, maar hebben 1 duidelijk aanspreekpunt. Veel scholen zijn daarom ook voorstander van regionalisering van de leerplichtfunctie.

- Betere gesprekspartner voor regionale partijen voor onderwijsinstellingen, zorgorganisaties, politie en justitie.

Door gezamenlijk op te trekken zijn gemeenten een “machtiger” gesprekspartner ten opzichte van de regionale instellingen.

- Er komt een betere afstemming tussen de leerplicht- en de RMC-functie.

- Betrouwbaar beleids- en managementinformatie voor jeugd- en onderwijsbeleid.

Omdat de registratie meer uniform is, en scholen niet meer hoeven te melden aan alle gemeenten, wordt de beleids- en managementinformatie meer betrouwbaar.

- Meer capaciteit voor leerplichtadministratie en andere faciliteiten.

Gemeenten hebben gezamenlijk nog maar één leerplichtadministratie uit te voeren waardoor er capaciteit overblijft voor andere faciliteiten.

- Een regionaal bureau is goedkoper door efficiënt gebruik van bestaande capaciteit.

Een regionaal bureau is uiteindelijk goedkoper. Hoewel er in de opstartfase vaak meer middelen nodig zijn.

De voor en nadelen hebben vooral betrekking op de vergaande vormen van samenwerking zoals een intergemeentelijk bureau leerplicht/RMC of een leerplichtwinkel. Een gemeente gaf aan dat zij met de vijf buurgemeenten één leerplichtambtenaar gaan aanstellen. Uiteraard blijft bij deze vorm de leerplichtfunctie nog steeds kwetsbaar.

4.3 Voorwaarden om succesvol te regionaliseren

Gemeenten die hebben geregionaliseerd zien ook nadelen of voorwaarden waaraan moet worden voldaan om succesvol te regionaliseren.

- Politiek en bestuurlijk draagvlak moeten aanwezig zijn

Gemeenten moeten bereid zijn te investeren in voortijdig schoolverlaten en leerplicht. Voor sommige gemeenten is de leerplichtfunctie geen politieke prioriteit. Kleine gemeenten hebben vaak te maken met een paar verzuimgevallen per jaar. Een team van leerplichtfunctionarissen of zelfs een leerplichtfunctionaris lijkt onnodig. Gelukkig groeit de afgelopen jaren wel meer het besef dat voortijdig schoolverlaten niet alleen een probleem is van de grote steden.

- Gemeenten moeten de middelen hebben om te regionaliseren

Voor sommige gemeenten zullen de kosten van een regionaal bureau² hoger zijn dan individuele uitvoering. Dit zal vooral gelden voor de wat kleinere gemeenten. Zij voeren de leerplichtfunctie minimaal uit omdat zij onvoldoende capaciteit hebben.

- Goede afstemming met het gemeentelijk jeugd-, onderwijs en arbeidsmarktbeleid

Omdat een regionaal bureau verder afstaat van gemeenten, is het moeilijker om de leerplichtfunctie direct af te stemmen met het gemeentelijke jeugd-, onderwijs en arbeidsmarktbeleid. Het bureau moet regelmatig contact hebben met de gemeenten waarvoor zij werkt. Gemeenten dienen anderzijds het bureau te betrekken bij het gemeentelijke beleid.

- Een goede overlegstructuur met de deelnemende gemeenten

Gemeenten blijven bestuurlijk verantwoordelijk voor de regionale bureaus. Dit betekent veel overleg en afstemming. Er moet gezocht worden naar overlegstructuur waar enerzijds de gemeenten de regie houden over het beleid en anderzijds het bureau haar taken goed kan uitvoeren.

---

² Waar gesproken wordt over een regionaal bureau, wordt eveneens bedoeld een regionale leerplichtwinkel

- Deelnemende gemeenten zijn niet gelijk maar moeten gelijkwaardig kunnen participeren
Er zijn veel verschillen tussen gemeenten vooral in de capaciteit en financiële mogelijkheden die ze kunnen inzetten voor de leerplichtfunctie. Voor het draagvlak dienen deelnemende gemeenten wel op een gelijkwaardig niveau te participeren in een regionaal bureau.

- Gemeenten moeten de leerplichtfunctie op orde hebben.
Regionalisering is een instrument maar geen oplossing voor het slecht uitvoeren van de leerplichtfunctie. Een voorwaarde voor deelname aan een regionaal bureau is dat gemeenten hun leerplichtfunctie al redelijk op orde moeten hebben.

- Landelijke regels zijn niet altijd gericht op regionale uitvoering van de leerplichtfunctie.
Omdat leerplicht een gemeentelijke taak is, stuiten regionale bureau's op problemen om de leerplicht goed uit te voeren. Een voorbeeld hiervan is het gebruik van de GBA (gemeentelijke basis administratie).

- Regionalisering van de gehele leerplicht
Een aantal gemeenten gaf aan de leerplicht voor primair onderwijs (5-12 jaar) niet te willen regionaliseren. Primair onderwijs bevindt zich vaak binnen de gemeenten en door regionalisering zou de leerplichtambtenaar minder contact hebben met de scholen. Een gemeente gaf aan de leerplichtambtenaar liever onderdeel te laten zijn van een gemeentelijk georganiseerde Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG): "Naar mijn idee moet de leerplichtambtenaar voor het basisonderwijs heel nauw betrokken zijn bij het CJG en daar zelfs onderdeel van uitmaken! Daar ben ik veel meer voorstander van dan regionalisering van de leerplicht voor het basisonderwijs".

Gemeenten die hebben geregionaliseerd geven echter aan dat een doorgaande leerlijn zeer belangrijk is. Kinderen moeten vanaf hun eerste schooldag gevolgd kunnen worden. De oorzaken maar ook de preventie van voortijdig schoolverlaten begint bij het primair onderwijs. In een regionaal bureau wordt het contact met de scholen geregeld door bijvoorbeeld het aanstellen van een vaste leerplichtambtenaar per school. Zo is het contact met het primair onderwijs gewaarborgd.

5. Draagvlak bij gemeenten.

Gemeenten zijn over het algemeen positief over regionalisering van de leerplicht. Uit de gesprekken met de gemeenten kan de volgende lijn gevonden worden: het draagvlak voor regionaliseren is vooral groot bij de kleine (tot 30.000 inwoners) als de grote gemeenten (vanaf 100.000 inwoners). Middelgrote gemeenten (tussen 30.000 en 100.000 inwoners) lijken het minste te voelen voor regionaliseren.

- Kleine gemeenten
Kleine gemeenten willen vaak regionaliseren omdat zij niet de capaciteit hebben om de leerplichtfunctie goed te vervullen. Zij zien de leerplichtfunctie graag uitgevoerd worden door een bureau in een naburige en grotere gemeente. Het kiezen voor regionaliseren komt altijd niet voort uit financiële redenen maar ook vanuit de wens om de leerplichtfunctie beter uit te voeren. Zij kunnen door regionalisering meer kwaliteit leveren.

Een gemeente gaf te kennen dat het wel de gemeenten moeten zijn waar ook de leerlingen naar school gaan en waar de "plattelandscultuur" nog aanwezig is. Dit is niet altijd de RMC-contactgemeente. Enkele gemeenten gaven aan graag te willen regionaliseren met buurgemeenten die niet allemaal in dezelfde RMC-regio zitten.

Kleine gemeenten willen graag dat de leerplichtambtenaar bekend is met de lokale situatie. Een gemeente gaf aan dat bij regionalisering van de leerplichtfunctie het belangrijk is om per gemeente vaste leerplichtambtenaren aan te stellen. Zo krijgt de leerplichtambtenaar affiniteit met de lokale situatie: "de leerplichtambtenaar moet gekoppeld worden aan de gemeente! De gemeente is uiteindelijk verantwoordelijk voor het kind en heeft diverse lokale netwerken en in de toekomst het centrum voor jeugd en gezin. Ook voor leerlingen en ouders is het belangrijk dat de betrokken leerplichtambtenaar goede kennis heeft van de lokale situatie, de lokale cultuur en het lokale (gemeente)beleid. Steeds wisselende leerplichtambtenaren op een kleine gemeente zou zeer inefficiënt zijn en geen bijdrage leveren aan vroegtijdige signalering en de mogelijkheid tot snelle interventie".

- Middelgrote gemeenten

Middelgrote gemeenten hebben vaak voldoende capaciteit om hun leerplichtfunctie goed te vervullen. Ook is er voldoende contact met onderwijsinstellingen omdat deze (voor een deel) binnen de gemeentegrenzen bevinden. Middelgrote gemeenten hebben vaak een regiofunctie. Bij deze gemeenten ligt het voor de hand om zelf een “leerplichtwinkel” voor de omliggende gemeenten op te zetten. Middelgrote gemeenten zien wel veel in regionalisering met de RMC-gemeenten als het gaat om registratie. Hierbij is de kwaliteit van de RMC belangrijk. Een middelgrote gemeente gaf aan zeer ontevreden te zijn over de registratie van de RMC en heeft een leerplichtadministratie tot 23 jaar. Het samengaan met de RMC-regio heeft ook te maken met de aanwezigheid van beroepsonderwijs. In gemeenten waar wel het voortgezet, maar niet het beroepsonderwijs, aanwezig is, ligt samengaan met de RMC-regio meer voor de hand.

- Grote gemeenten

Grote gemeenten en veelal de contactgemeenten zien veel voordelen in regionalisering. Als RMC-contactgemeente ervaren zij het lastig om contact te hebben met al die verschillend opererende gemeenten. De gebrekkige uitvoering van de leerplichtfunctie bij kleinere gemeenten is een “doorn in het oog”. Voor enkele gemeenten speelt regionalisering geen rol omdat zij een regio op zich zijn, zoals de G4.

6. Ontwikkelingen op andere beleidsterreinen m.b.t. regionalisering leerplicht

- Digitaal loket bij de Informatiebeheergroep

Een goede verzuim- en VSV registratie is een van de belangrijkste argumenten voor gemeenten om te regionaliseren. De ontwikkeling van het digitaal loket verzuim en voortijdig schoolverlaten bij de Informatie Beheer Groep kan een bijdrage leveren aan een betere registratie. Het is belangrijk dat deze ontwikkeling meegenomen wordt in de discussie rond regionalisering van de leerplicht. Welke bijdrage kan de IB-groep leveren aan de registratie van verzuim en voortijdig schoolverlaten? Voor welke registratie blijven de gemeenten verantwoordelijk (bijvoorbeeld het leerlingvolgsysteem en het elektronisch kinddossier)? Hoe kan dit het beste georganiseerd worden, regionaal of gemeentelijk?

- Centrum Jeugd en Gezin (CJG)

In het bestuursakkoord tussen rijk en gemeenten is uitdrukkelijk afgesproken dat gemeenten een cruciale rol spelen in het jeugdbeleid. Er moet voldoende opvoed- en opgroei-ondersteuning aanwezig zijn voor ouders en kinderen. Aan het einde van deze regeerperiode moet er een landelijk dekkend netwerk van CJG's aanwezig zijn. Hierbij verwacht de VNG dat niet elke gemeente in staat zal zijn een eigen CJG te realiseren en dat er dus sprake zal zijn van regionale samenwerking. Regionalisering van de leerplicht kan dus goed aansluiten bij de CJG's. Een geregionaliseerde CJG sluit overigens niet uit dat er ook op gemeentelijk niveau voorzieningen worden gecreëerd. Het gaat tenslotte om een samenwerkingsverband en niet om één groot gebouw in de grootste gemeente van de regio.

Aandachtspunt in het kader van de ontwikkeling in de CJG is de Jeugdzorg voor jongeren. Deze sluit met haar leeftijdsgrens tot 18 jaar niet aan bij het beleid op het gebied van voortijdig schoolverlaten tot 23 jaar. Hierdoor kunnen jongeren met meervoudige problematiek onvoldoende worden geholpen.

- Zorgadviesteams (ZAT's)

Een onderdeel van de Centra voor Jeugd en Gezin zijn de ZAT's. Gemeenten vinden het belangrijk dat leerplichtambtenaren deelnemen aan Zorgadviesteams. Door regionalisering en het efficiënter inzetten van de capaciteit wordt het mogelijk om meer leerplichtambtenaren deel te laten nemen aan de ZAT's. Regionalisering alleen is niet voldoende. Om een landelijk netwerk van ZAT's te krijgen is meer fte nodig. Uit de quick scan 'Investeren in Jong', door SGBO in opdracht van de VNG blijkt dat er 10 miljoen euro nodig is om de leerplichtfunctie te realiseren in de ZAT's. Op dit moment is deze deelname nog onvoldoende. Volgens het SGBO-rapport is de landelijke inzet van de leerplichtfunctie in ZAT's in WSNS verband 16 % in het voortgezet onderwijs 81% en in het beroepsonderwijs nog nauwelijks gerealiseerd.

- Regionalisering gemeentelijk arbeidsmarktbeleid

Regionaal arbeidsmarktbeleid onder regie van gemeenten is voor de VNG een speerpunt. Doel hiervan is een betere aansluiting van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Deze regionaliseringstendens sluit prima aan bij die van de leerplicht. Bij de regionalisering van het arbeidsmarktbeleid wordt de regiovorming bewust aan gemeenten zelf overgelaten. Zij hebben immers het meeste inzicht in de regionale economische structuur; de (opleidings)- en demografische kenmerken, de werkzame en werkzoekende personen en de verbondenheid met andere gemeenten. Er is wel sprake van regie op dit proces. De VNG heeft circa 60 gemeenten gevraagd hebben om trekker te zijn in hun regio. Dit omdat 60 een schaal is waarop gemakkelijker afstemming plaatsvindt. De “contactgemeenten” stemmen af met de buurgemeenten en met regionale instellingen zoals de provincie. Voorop staat dat er draagvlak moet zijn voor de “contactgemeente”.

Bij het arbeidsmarktbeleid wordt gekeken naar de door de meeste inwoners acceptabel geachte woon-werkafstand. Infrastructuur en openbaar vervoer bepalen de regio. De leerplicht- en RMC-functie wordt hierin eveneens meegenomen; in een aantal gemeenten is er al de koppeling met een Jongerenloket en een RMC-meldpunt. De economische structuur bepaalt de opleidingsbehoefte en bij slim arbeidsmarktbeleid zal zowel onderwijsaanbieder, als werkgevers als gemeenten ervoor zorgen dat werk en opleiding in elkaar directe omgeving bevinden, dan wel op acceptabele reisafstand. Het spreekt voor zich dat het behalen van een startkwalificatie ook een belangrijke prioriteit is bij de regionalisering van de arbeidsmarkt.

- Herindeling gemeenten

De VNG ziet herindeling van gemeenten als een mogelijkheid om de bestuurskracht van gemeenten te versterken. Uiteraard moet dit proces wel vanuit de gemeenten komen. Draagvlak is belangrijk. Gemeenten kunnen door herindeling taken beter uitvoeren, regionalisering is dan niet nodig. Een kleine gemeente gaf aan nog niet te willen regionaliseren omdat de desbetreffende gemeente wellicht met een gemeentelijke herindeling al ondergebracht wordt onder de RMC-contactgemeente. Bestuurlijk heeft herindeling voordelen ten opzichte van een gemeenschappelijke regeling; de bestuurlijke verantwoordelijkheid en de uitvoering van de leerplicht vallen onder één gemeente.

7. Conclusies en aanbevelingen

Gemeenten staan sympathiek tegenover regionalisering d.w.z. de vorming van een regionaal bureau leerplicht/RMC of een leerplichtwinkel. Er is echter een aantal voorwaarden waaraan voldaan moet worden.

Regionalisering moet vanuit gemeenten tot stand komen

Regionalisering moet van onderaf komen; vanuit de gemeenten zelf. Veel gemeenten hebben immers al plannen om te regionaliseren. Het draagvlak is groot en regionaliseren verplichten zou een averechts effect hebben. Gemeenten dienen ook de reikwijdte te bepalen van de regio. Met welke gemeenten kan gezien de arbeidsmarkt, de jeugdzorg en de onderwijsinstellingen het beste worden geregionaliseerd? Kiest het ministerie voor een geïntegreerd model met RMC en leerplicht dan is het onvermijdelijk dat er een discussie ontstaat rond de RMC-regio's.

Regionalisering van de leerplichtfunctie moet vanuit het Rijk gestimuleerd worden.

Regionalisering moet vanuit de gemeenten komen. Het Rijk zal echter de voorwaarden moeten creëren om dit mogelijk te maken. Door onvoldoende capaciteit, expertise, of tegenstrijdige landelijke regels, komt regionalisering moeilijk of niet tot stand. Het Rijk zou daarom regionalisering moeten stimuleren. De VNG kan hierover een vervolgadvisie geven. Tenslotte hebben gemeenten behoefte aan begeleiding bij het regionaliseringproces. De aanstelling van de kwartiermaker Regionalisering bij Ingrado zou verlengd moeten worden.

Regionalisering is niet de oplossing; blijvende aandacht voor goede uitvoering van de leerplichtfunctie

Regionalisering draagt bij aan een goede uitvoering van de leerplichtfunctie maar is niet de oplossing voor het slecht uitvoeren van de leerplichtfunctie. Een voorwaarde voor deelname aan een regionaal bureau is dat gemeenten hun leerplichtfunctie en vooral hun leerlingenadministratie al redelijk op orde moeten hebben. Hierbij kan het, nog door het Ministerie van OCW te ontwikkelen, digitaal loket verzuim bij de IB-groep een belangrijk instrument zijn. De leerlingenadministratie is een van de voornaamste redenen voor gemeenten om de leerplichtfunctie te regionaliseren.

Regionalisering afstemmen met andere ontwikkelingen zoals regionalisering arbeidsmarkt, Centra voor Jeugd en Gezin en ZAT's

Gemeenten werken op allerlei gebieden samen. De regionalisering van de leerplicht functie moet afgestemd worden op andere ontwikkelingen zoals regionalisering arbeidsmarkt, Centra voor Jeugd en Gezin en ZAT's. Ook kan er gekeken worden naar de reikwijdte van andere regionale organisaties zoals de GGD, AMW, de onderwijsinstellingen en het CWI. Gemeenten moeten hierin zelf kunnen bepalen welke organisaties voor leerplicht lokaal het meest van belang kunnen zijn.